

EVLÂT EDİNME (1)

Prof. Dr. K. Fikret ARIK

- A — Giriş; evlât edinmenin fayda ve mahzurları,
B — Tarihçe. I. Bâbil Hukuku, II. Roma hukuku; III. İslâm hukuku; IV. Eski İsviçre hukuku,
C — Fransız hukukunda evlât edinme,
D — Alman hukukunda evlât edinme.

A — GİRİŞ.

İslâmî esaslara dayanan eski aile hukukumuz miras ve hısımlık bakımından hukukî neticeler doğuran bir evlât edinme müessesesi tanıtmıyor, daha doğrusu buna lüzum hissettirmiyen müessese ve esaslara malik bulunuyordu. Bu bakımdan evlât edinme müessesesini medenî kanunun getirdiği inkılâp yapılarından biri olarak kabul etmek lâzımdır. Demek ki bu hukukî müessese hukuk tarihimizde ancak yirmi bir yıllık bir geçmişe malik bulunuyor. Örflerimize bu kadar yabancı olan bir müessesenin, Medenî Kanunda mevcut olup da iktisadî veya içtimaî durumumuza uygun olmadıklarından dolayı çoktan unutulmuş yahut kanunu lüzumsuz yere şişiren bir çok hükümler gibi ölü bir halde kalması beklenebilirdi. Fakat yirmi bir yıllık tatbikat göstermiştir

(1) BİBLİYOGRAFYA:

Aksoy (Muammer): Kötü durumlu evlilik dışı çocuklar. Ankara 1943.

Arsebük (Esat): Aile hukuku I Ankara 1940.

Berki (M. Ş.): La nationalité des enfants naturels dans le droit international privé (Fribourg tezi) 1946.

Direk (Zeki): Evlât edinen kimse evlâthıktan nafaka isteyebilir mi? Adalet Der. 1945 sayı 8.

Institut de droit comparé: Mukayeseli hukukta evlât edinme (çev. F. A. Aras) İstanbul 1945 (Ins. comp. kısaltmasıyla gösterilecektir).

Gönensay (Samim): Aile hukuku I. kısım İstanbul. 1940.

Göktürk (H. Avni): Aile hukuku 2, bası 1947.

Ansay (S. Şakir): Hukuk tarihinde İslâm Hukuku, Ankara 1946.

Sevig (Vasfi R.): Evlât edinme hakkında bir karar. Ankara Huk. Fak. Der. sa.

ki (2) bu müessesese memleketimizde hukuk hayatında hissedilen bir boşluğu doldurmuştur. Bu bakımdan hukuk hayatımıza kabulü faydalı, isabetli olmuştur. Hattâ aile ve nesep hukukundaki derin inkilâbın yarattığı sarsıntı ve buhranların zararsız geçirilmesi bakımından da evlât edinmeye bazı vazifeler yükletilmek teklifleri yapıldığını da tespit etmek mümkündür (3).

Fakat her yeni hukuk müessesesi gibi evlât edinme de - bilhassa ilk tatbikat yıllarında - esaslı tereddüt ve aksamalara sebep olmuştur. Elde mevcut eser ve incelemelerin yetersizliği, kanunun ifadelerindeki bu-

I, sh. 112 - 119.

Sevig (Muammer R.): Devletler Hususî Hukuku 2. bası. İstanbul. 1947.

Soylu (Muammer): Evlât edinen evlâthıktan nafaka istiyemez. İstanbul Barosu Mecmuası 1943 sayı 12.

Üçok (Coşkun) Türk Hukuk Tarihi dersleri. Ankara 1946.

Curti (Adliye V. tercümesi): İsviçre Medenî Kanunu. İstanbul. 1930.

Egger (August): Das Familienrecht II Band 2 Abteilung 2. A uflage Zürich 1936.

Silbernagel: Das Familienrecht II Band 2 Abteilung Vewandschaft 2. bası 1927.

Enneccelus - Kipp - Wolff: Lehrbuch des Bürgerlicher Rechts, Marburg 7. basım 1931. (Bu eser *Kipp - Wolff* olarak gösterilmiştir.)

Rossel - Mentha: Manuel de droit civil suisse 2. bası Lausanne 1922.

Colin (A.) - Capitant: Cours élémentaire de droit civil 8. éd. 1939.

Planiol - Ripert Boulanger: Traité élémentaire de droit civil 12 éd. 1942.

Honig (Richard): Roma hukuku dersleri 2. bası. İstanbul.

Tepeci (Kâmil): Notlu ve izahlı Türk Kanunu medenisi, 1946 Ankara

Sungur (Halis): Haşiyeli Kanunu Medenî Ankara 1941.

Weiss: Entscheidungen zum Zivilgestzbuch 2. Aufl. Zürich.

Brodbeck - Daepfen: Bundesgerichtspraxis zum ZGB 2. Aufl. Zürich 1941.

Adalet Bak : Yargıtay kararları.

Journal des Tribunaux, Lausanne.

Federal Mahkeme kararları dergisi (Receuil officiel des arrêts du Tribunal Fédéral à Lausanne.

(2) Yargıtay'a intikal edebilen hâdiselerden neşrolunanların mikdarı hayli kabarıktır. (Bak. *Tepeci* 253 - 258 mad.) Ankara'da Çocuk Esirgeme Kurumuna yapılan müracaatlar da oldukça yüksektir. Kanunun koyduğu sıkı şartlardan dolayı resmen akdedilmiş, fiilî evlât edinmelerin sayısı ise her halde pek yüksektir. Bu fiilî evlâthıkların durumu da hukukan ayrıca tanzime ihtiyaç gösterecek kadar mühimdir. Mahkemelerde marûf tâbiri ile ecrimisil almak için uğraşan bu sözde evlâthıkların daha iyi himayesini sağlamak bir zarurettir. Hele kimsesiz kız çocukları bakımından büsbütün mühim olan bu duruma aşağıda, kanunumuzun evlâthğa ait hükümlerini incelerken yeniden ve daha etraflı olarak temis edeceğiz.

(3) Meselâ bak: *Ebü'l-ula Mardin*: Nesebsiz çocuklar hakkındaki ankete cevap. Adliye Ceridesi 1944 sayı 12.

lanıklık, tanzim tarzının bermutad çok kısa olması (ancak 5 madde; halbuki son tâdilden sonra Alman Kanunu 40 madde ayırmıştır!) bil-hassa Medenî Kanununun tatbikatını temin edecek vesayet teşkilâtının lâyıki veçhile kurulup düzenlenmemesi bu elverişsiz durumun başlıca sebepleri arasında yer almaktadır.

II. Evlât edinmenin fayda ve mahzurları:

Bugünkü medeniyet âleminde evlât edinmenin faydaları iki bakımdan mütalâa edilebilir: Tabiatın evlât sahibi olmak lütfundan mahrum ettiği kimselerin evlât sahibi olmak hususundaki arzularına cevap vermek, öksüz veya yardıma muhtaç çocukları sıcak bir aile muhitine kavuşturmak.

Evlât edinmenin mahzurları daha ziyade bu müessesenin gayesinden inhiraf ettirilerek kötüye kullanılması halinde belirecek fenalıklardır. Gerçekten bu yola, genç bir çocuktan gayri meşru menfaatler elde etmek için baş vurulması ihtimali daima mevcuttur. Fakat bu mahzur hem tatbikatta pek varit değildir, hem de kanun vazıları tarafından konan hükümlerle (yaş farkı, yaş haddi, resmî şekil ve resmî bir makamın kontrol ve müsaadesi...) önlenmiştir.

B. Tarihçe

Ölümden sonra ruhların yaşadığına inanan ve ruhlara bir nevi kudsiyet tanıyan bütün kavimlerde evlât edinme kurumunun önemli bir rol oynadığı görülüyor. Bir kimse ölümünden sonra kendisine dua edecek, mezarında ihtiyacı olan eşyayı kendisine temin edecek, kendi adını deva mettirecek, kendi ocağını tüttürecek bir çocuk sahibi olamadığı takdirde evlât edinme yoluyla bu ihtiyacı karşılamaya gayret ederdi. Umumiyetle bu çocuğun erkek çocuk olması da istenirdi.

I. Bu cümleden olmak üzere eski *Babil hukukunda* evlât edinme müsaadesine rastlıyoruz. Bu hukuk sisteminde evlât edinmenin yazılı olduğunu beş çocuklu bir babanın dahi altıncı bir çocuğu evlât edinebileceğini vesair oldukça ileri ve kıymetli teferruatı öğrenmiş bulunuyoruz (4).

II. *Roma hukukunda* evlât edinme iki türlüdür:

a) *Adrogatio: sui juris* bir Roma vatandaşı, yani o dakikaya kadar kendisi bir aile babası (*paterfamilias*) olan bir kimse bir Roma ailesine, o aile reisinin hâkimiyeti altına girer. Bu hal bir vatandaş evi-

(4) *Üçok: Türk Hukuk Tarihi dersleri* 1946.

nin, ocağının yıkılması demek olduğundan ancak bir kanunla ve rahiplerin müsaade ve âyini ile mümkün oluyordu.

b) *Adoptio*: Bir aile reisi tarafından diğer bir aileye mensup birinin aileye alınması demektir. Jüstinyen'den evvelki devirde evlât edinme muamelesi bir hayli karışıktı: Çocuğun babası tarafından üç defa satılması ve azat edilmesi, bundan sonra evlât edinecek kimsenin yargıç önünde çocuğun kendisine ait olduğunu iddia etmesi ve asıl babanın buna ses çıkarmaması icabediyordu. İmparator Jüstinyen bütün bu merasimi basitleştirmişti. Bu devirde hâkimin önünde evlât edinmek (*datio in adoptionem*) kâfi geliyordu. Bu merasim baba tarafından mahkemede yapılıyordu. Fakat neticesinin şümülü bakımından evlât edinme iki kısma ayrılıyordu. Birinci şekil *tam evlât edinme* (*adoptio plena*) dır. Bu, ancak evlâtlığın baba veya ana, cedit tarafından yapılmıyordu. Bu suretle evlâtlık babalığının hâkimiyeti altına ve ailesine giriyordu. İkinci şekil, *Adoptio minus plena* dır. Bu, herhangi bir şahıs tarafından yapılabiliyordu. Bu suretle evlâtlık babalığın kanunî mirasçısı oluyor, fakat kendi ailesi ile de ilgisi kesilmiyor, asıl babasının hâkimiyeti altında kalmağa devam ediyordu (5).

III. İslâm hukukunda evlât edinme :

İslâm hukukunda tıpkı İsrail hukukunda olduğu gibi, evlât edinme yoktur. Bir kimse başkasının çocuğunu evlât edinmekle o çocuk kendisinin olmaz. İslâmiyetten evvel cari olan bu usulü Kur'an menetmiştir. Ancak nesebi meçhul, bir şahsı, yaşı onun babası olmağa müsait bulunan bir kimse (bu benim oğlumdur) diye ikrar ederse nesebi ondan sabit ve aralarında nafaka ve miras hükümleri cari olur. Bundan başka, bir kimse nesebi meçhul bir şahsı, nesebini başka birine isnat edecek surette kendi akrabasından, meselâ kardeşi, amcası olduğunu ikrar ettiği surette ölümüne kadar bu ikrarından rücu etmediği takdirde o şahıs bu kimsenin mirasçısı olur ve yedinci dereceden miras alır. Bu ikrar bir nevi vesayet sayıldığından lehine ikrar yapılmış kimse ikrar edenden önce ölürse fûruu veya usulü, ikrar edene mirasçı olamaz.. Lâ-kıt, yani cami kapısına, veya sokağa bırakılmış olan çocuk hakkında herhangi bir kimse nesep iddia etse, yalan olduğu anlaşılmadıkça bu

(5) *Honig*, s. 185 - 187.

mücerret iddiası gereğince çocuğun nesebi kendinden sabit olur (6).

Yargıtay II. Hukuk Dairesinin bir kararına göre (eski kanun zamanında müteveffanın dâvacıyı evlâd-ı manevî edinmiş olması hukuken bir hüküm ifade etmez) (7). Medenî Kanundan önce aile hukuku ve nesep hukuku islâmî kaidelere tâbi - ve gayri müdevven - bulunduğuna göre Yargıtay da İslâm hukukunun evlât edinme müessesesini tanımadığını tesbit ediyor demektir.

IV. Eski İsviçre Hukukunda:

İsviçre hukuk tarihinde, evlât edinme müessesesinin ancak Fransızca konuşan bir iki kantonda bir dereceye kadar rağbet gördüğü, fakat almanca konuşan ve İsviçre'nin en büyük kısmını teşkil eden bölgelerde halkın uzun müddet bu müesseseye yabancı kaldığı anlaşılmak-

(6) *Sabri Şakir Ansay*: s. 101 - 102. — Arsebük — İslâm hukukunda evlât edinme müessesesinin durumunu şöyle izah etmektedir: (İslâm hukuku evlâtlık mukavelesine bugünkü hukukun hükümlerini izafe etmez. Bir kere Kur'anda (Allah evlâtlıklarımızı oğullarınız kılmamıştır. O, sizin ağzınızda lâfızdır.) denilmiş ve diğer bir yerde evlâtlıkların karıları boşandıktan sonra evlât edinen kimseye nikâhlana-bileceği tasrih kılınmıştır. Şu halde nesebin sıhhati bahsinde temas ettiğimiz şartlar dahilinde yapılan (*di've*) ancak nesep rabitasını vücuda getirebilir. — İslâm dininde ve hukukunda evlât edinmenin durumu hakkında başka bir müellif şu izahlarda bulunuyor: (İslâm dininde atalara tapmak olmadığı ve mezarda ölümlerin yiyip içtiğine inanılmadığı için evlât edinme kurumuna rastlanmaz. Yalnız evlât edinmeyi andıran ve (akd-i muvalat), mevlalılık bağıtı denilen bir bağıt vardır: nesebi belli olmayan bir kimseye (sen benim evlâdım ol, ölünce malıma varis ol, diyete uyruk bir su çişlersem Akilim olup diyetimi öde) der de bu beriki kabul ederse, yapılan akde (akd-i muvalat denir ve bu bağıt tabiatıyla nesebi belli olmayan kişinin söylediği hukukî sonuçları doğurur. Burada baba - oğul durumu değil, efendi ile azat edilmiş kul durumu bir bağıtla yaratılmaktadır. Baba oğlunun diyetini ödemediği halde, efendi azat etmiş olduğu kulunun diyetini ödemekle ödevlidir. Bu kâğıtla efendi durumuna geçen kişiye (Mev-el Muvalat) denir. Eğer bu iki kişinin her ikisinin de nesebi belli değilse o zaman ikisi de birbirinin varisi olur ve birbirlerinin diyetini öderler.) *Üçok*, s. 83. — Paris'te *Mukayeseli Hukuk Enstitüsü* tarafından yayımlanan eserde, sahife 61 de şöyle bir cümle var: (İstisnaen İslâm hukukunda evlât edinme tek taraflı bir akittir, ve hususî hukukun diğer akitlerinin muteberiyet ve butlan şartlarına tabidir). Bu cümleden çıkan mâna İslâm hukukunun evlât edinmeği kabul ettiğidir. Ancak aynı kitabın 29. sahifesinde bu mneyi tavih eden başka bir cümle var: 'İslâm hukukunun tatbik edildiği memleketlerde (*nesep ikrarı*) müessesesinin mevcudiyeti evlât edinmeğe ihtiyaç bırakmamış ve amelî bir kıymet ifade etmez bir hale koymuştur.) Bu kitabın tercemesine önsöz yazan Prof. A. K. Yörük'de evlât edinmenin eski hukukumuzda mevcut olmadığını kabul ediyor (age. s. I).

(7) *K. Tepeci*: s. 225.

tadır (8). XIX. asrın ilk yıllarında Fransız Medenî kanununun uyandırdığı büyük tesire ve bu kanunda *Napolyon'un* şahsi israriyle evlât edinme kabul edilmiş olmasına rağmen kanton mevzuatı bu müesseseye rağbet etmemiştir.

Görülüyor ki 1912 yılına, yani Medenî Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar evlât edinme İsviçre mevzuatı ve hukuk vicdanı tarafından genel olarak benimsenmiş değildi. Bu tarihe kadar evlât edinmeyi kabul eden kantonlar *Cenevre, Tessin, Neuchâtel, Bern Jürası, Zürich, Thurgovie, Soleure ve Bâle - campagne*'den ibarettir. Bununla beraber evlât edinme müessesesi kendisini kabul etmiyen kantonlarda dahi büyük bir ihtiyaca tekabül ediyordu. Hiç bir hukukî netice hasıl etmiyen isim tebeddülüne bile sebep olmıyan alelâde besleklik (Pflegekindschaftsverhaeltnis) evlât edinmenin yerini tutamıyordu. Bu bakımdan, şartları iyi tâyin edilmek suretiyle bütün İsviçre'ye şamil olacak bir evlât edinme müessesesi kantonlar tarafından büyük bir muhalefete uğramadan kabul edilmiştir (9).

C. Fransız hukukunda evlât edinme :

Fransa'da Eski Rejim zamanında âdet hukukuna tâbi bölgelerde (kuzey Fransa'da) evlât edinmeye hiç rastlanmıyordu. Güney Fransa'da da XVI. yüzyıldan itibaren evlât edinme tamamiyle unutulmuş gibi idi. Fransız Medenî Kanununu hazırlamağa memur komisyon, evlât edinmeyi kanuna ithal etmeği düşünmemişken, Devlet Şûrası mevzuat komisyonunun talebi üzerine ve muhtemelen Bonopart'ın tahriki ile (çünkü Bonaparte'in Joséphine'den çocuğu olmuyordu) Kod Sivil'e evlât edinmeyi açıkça kabul eden maddeler ilâve edildi. Bununla beraber Fr. M. K. yalnız reşit kimselerin evlât edinilebileceğini kabul ediyordu. Şüphe yok ki bu hüküm müesseseyi ölüme mahkûm etmek demektir. Çünkü reşit kimselerin evlât edinilmesi nadirdir. Nitekim evlât edinmeleri pek seyrek vâki oluyordu. *Planiol'un* tahminine göre yılda ancak yüz kadar evlât edinme kaydediliyordu.

19 Haziran 1923 tarihli kanun Medenî Kanunun evlât edinmeye ait bütün hükümlerini baştanbaşa değiştirmiştir. Bu kanunun güttüğü hedef bilhassa harpte öksüz kalan çocuklar için evlât edinmeyi kolaylaştırmak ve bu suretle hayırsever kimseleri evlât edinme yoluyla iyilik

(8) *Silbernagel*: s. 45, N. 4 ve orada zikredilen eserler.

(9) *Silbernagel*: s. 46 N. 5.

etmeğe teşvik etmektir. Bu kanunun yürürlüğe girmesinden sonra evlât edinme sayısının oldukça arttığı, reşit olmıyan kimselerin evlât edinmesine de müsaade edilmek suretiyle bilhassa terkedilmiş çocukların, evlât edinmeden faydalandıkları belirtilmektedir (10).

29 Temmuz 1939 tarihli décret-loi, evlât edinme hükümlerini yeniden değiştirmiştir. Bu kanunun hedefi de evlât edinmeleri kolaylaştırmak ve teşvik etmektir. Bu amaca erişmek için kanun evlât edinen kimselere evlâtlıklarını tamamiyle kendi çocukları imiş gibi telâkki etmek ve hukukan bu duruma koymak imkânını vermiştir. Bu kanun bazı şartlar altında hâkime, evlâtlığın kendi öz ailesi ile bütün bağları kesmek ve çocuğu evlât edinenin ailesine idhal etmek salâhiyetini vermektedir. Evlâtlığı evlât edinenin ailesine sokan bir nevi evlât edinme şekli daha kabul etti ki buna *Légitimation adoptive* adı verildi.

I. Fransız Hukukunda Evlât edinmenin şartları :

1 — Esas bakımından şartlar :

a) *Evlât edinen bakımından*: Evlât edinen 40 yaşını bitirmiş olmalıdır. (M. 344, 368). Evlâtlıktan en az 15 yaş büyük olmalıdır. (M.344.)

Bununla beraber evlâtlık diğer eşin çocuğu ise yaş farkı on yıla indirilir. Devlet başkanının vereceği muafiyet ile bu fark daha da aşağıya indirilebilir (M. 344).

Evlât edinenin, evlât edinme sırasında nesebi sahih çocukları veya fûruu olmamalıdır. (M. 344). Tanınmış veya evlâtlığa alınmış bir çocuğun varlığı evlât edinmeğe mâni değildir. Bununla beraber bu çocuk *légitimation adoptive* suretiyle evlâtlığa alınmışsa tamamiyle nesebi sahih çocuk durumuna girdiğinden yeni bir evlâtlık alınmasına imkân vermez. Meşru bir çocuk varken vâki evlât edinme batıldır.

Evlât edinenin eşi iradesini açıklamak imkânından mahrum ise yahut eşler arasında ayrılığa hükmolunmuşsa bu muvafakate hacet yoktur. *Légitimation adoptive* denen evlât edinme şeklinde eşin muvafakati kâfi değildir, onun da evlât edinmesi lâzımdır (348, 368).

Evlâtlığa karar verebilmek için mahkemenin evlât edinmenin haklı sebeplere dayandığını ve evlâtlık için menfaatli olduğunu tahkik etmesi lâzımdır (267). Bu şart İsviçre Medenî Kanunundan iktibas edilmiştir (11).

(10) *Plantol - Ripert - Boulanger*: age s. 551 N. 1585.

(11) *Idem, ibidem* s. 553 N. 1593.

b) Evlâtlık bakımından:

Evlâtlık bir hayır müessesesi halini aldığı için bilhassa küçük yaştaki çocuklar hakkında tatbik edildiği zaman faydalı olmaktadır. Bunun için evlâtlığın reşit olması kaydı kaldırılmıştır.

Bu suretle terkedilmiş veya fakir ana babadan doğmuş çocukların evlâtlığa alınmaları sağlanmıştır.

On altı yaşını ikmal etmiş ise evlâtlığın bizzat rızasını bildirmek için sulh hâkimi önüne çıkması lâzımdır (M. 358).

Evlâtlık henüz reşit değilse aşağıda yazılı kaidelerin tatbiki gerekir: Evlâtlığın ana babası varsa her ikisinin de rızası lâzımdır (347). Bunlardan biri vefat etmiş ise veya iradesini açıklamak hususunda bir imkânsızlık varsa ötekinin rızası kâfidir.

Evlâtlığın ana babası boşanmış veya ayrılıklarına karar verilmiş ise, boşanma veya ayrılık kararı kendi lehine verilen taraf aynı zamanda çocuk kendisine tevdi edilen taraf ise onun muvafakati şarttır. Ancak evlâtlık akdinin diğer tarafa tebliği de şarttır. Diğer taraf üç ay içinde rızasını bildirmez veya mahkemeye itiraz etmezse evlât edinme senedi mahkemenin tasdikine arz olunur (347).

Reşit olmıyan evlâtlığın anası babası yoksa veya bunlar iradelelerini açıklamaları imkânsız ise aile kurulunun (conseil de famille) muvafakat etmesi lâzımdır (349). Tanınmamış veya ana ve babası ölmüş evlilik dışı çocukların evlât edinilmesine de aile kurulu muvafakat etmelidir. Bu takdirde bu kurul vesayet kurulu vazifesini görür.

Evlâtlığa alınacak küçük bir hayır derneğine veya bir üçüncü şahsa tevdi edilmiş ve velayet bunlara verilmişse evlât edinmeye, bu muameleyi tasdik edecek mahkemenin muvafakati lâzımdır. Ancak daha önce sözü geçen kurum veya üçüncü şahsın mütalâasının alınması lâzımdır. (M. 349). Bu halde muvafakat ile tasdik kenfiyetinin fiiliyatta birbiri ile tedahül ettiği görülmektedir.

Evlilik dışı çocukların evlât edinilmesine, uzun tereddütlerden ve münakaşalardan sonra cevaz verilmektedir (12).

Evlâtlık evli ise eşinin rızası lâzımdır. Bu eşin iradesini açıklamak imkânından mahrum bulunduğu haller veya ayrılığa karar verilmiş olması ihtimali mahfuzdur (M. 346).

Evlâtlığa alınacak kimsenin, evlâtlığın nesebi sahîh fûruu olmak kaydıyla evlâtlığa alınmasına bir mâni görülmemektedir (13).

(12) *Planiol - Ripert - Boulanger*, op. cit. s. 554 N. 1597.

(13) *dem*, ibidem 1. 555 N. 1602.

2 — *Şekil şartları :*

Fransız hukukunda evlât edinme şekle bağlı bir âkittir. Bu şekil şartı iki suretle tezahür eder: Resmî senet, mahkemenin tasdiki.

a) *Resmî senet*: Evlât edinme senedi sulh hâkimi önünde iki tarafın rızalarını beyan etmeleriyle yapılır. Bu senedin noter önünde yapılması da mümkündür. (M. 358). Acaba her iki tarafın bizzat hazır bulunması şart mıdır? Müellifler temsilin caiz olduğunda ittifak ediyorlar (14). Evlât edinmeğe muvafakat bizzat evlât edinme senedinde verilebileceği gibi ayrı bir resmî senet ile de verilebilir. Bu senedin Noter, sulh hâkimi, veya Fransız diplomatik ajanları veya konsolosları önünde yapılması mümkündür (M. 348).

Resmî senedin evlât edinenin ikametgâhı sulh hâkimi önünde yapılması lâzımdır (M. 358).

b) *Mahkemenin tasdiki* (homologation) : Evlât edinme senedi, tarafları bağlar (M. 365), fakat evlât edinenin ikametgâhı hukuk mahkemesi tarafından da tasdik edilmesi lâzımdır (M. 360).

Bu mahkeme bütün kanunî şartların tam olup olmadığını, evlât edinme için haklı sebepler bulunup bulunmadığını ve evlât edinmenin çocuğun menfaatine olup olmadığını araştırır (M. 361).

Hukuk mahkemesi ayrıca şu iki nokta üzerinde de bir karar verebilir: On altı yaşından küçük olan evlâtlığın münhasıran evlât edinenin adını taşımasına karar vermek, (M. 362), çocuğun asıl ailesi ile her türlü hukukî münasebetini kesmesine karar vermek (M. 362).

Hukuk mahkemesini evlât edinmeyi tasdik veya ret hususunda verdiği kararda gerekçe yoktur. Tasdikten imtina kararı aleyhine bir ay içinde istinaf yoluna gidilebilir. Bu hak savcı ve taraftara aittir.

Tasdikten imtina kararı aleyhine ancak şekil noksanı bakımından temyiz yoluna gidilebilir. Çünkü mahkeme kararı gerekçeden âridir.

Tasdik kararına karşı üçüncü şahısların itirazı dinlenmez. Evlât edinme için gerekli şartlar yoksa evlât edinme akdinin butlanı iddia edilebilir. Zira tasdik kararı bu noksanları telâfi edemez. Çünkü bu karar, butlanı izale etmeyen bir ihtilâfsız kaza muamelesinden başka bir şey değildir (15).

Evlât edinme kararı ilân edilir ve kararın verildiği tarihten itibaren üç ay içinde şahsî hal sicillerine tescil edilmesi lâzımdır (m, 364).

(14) idem, ibidem s. 556 N. 1604 - 105.

(15) Planiol - Ripert - Boulanger: op. cit s. 557, N. 1612.

Tescil evlâtlığın doğum yeri sicilline yapılmalıdır. Tescilin yapılmaması butlanı mucip değildir. Ancak evlât edinmenin üçüncü şahıslara karşı dermeyan edilmesini imkânsız kılar, ayrıca para cezasını da muciptir. Evlât edinme, evlâdlığın doğum kâğıdına da işaret olunur ve aldığı yeni soyadı da yazılır (m. 364).

Evlât edinen, merasim ikmal edilmeden önce ölürse durum nedir? Evlât edinme senedi tanzim edilmiş ve senedin tasdiki için gerekli müracaat yapılmışsa evlât edinilecek, muameleyi tamamlayabilir (m. 365). Bununla beraber evlât edinenin mirascıları evlât edinmenin caiz olmadığı kanaatinde iseler savcılığa itiraz ve sebeplerini bildirirler. Savcı tasdik kararının verilirken duruşmaya iştirak ettiği için bu hususları mahkemenin bilgisine arzeder. Evlât edinenin ölümünden sonra vaki evlât edinme ölüm tarihinden itibaren hükümlerini hasıl eder. Bu itibarla evlâtlık evlât edinenin mirasına konar (16).

Evlât edinme ne zaman hükümlerini hasıl eder? Taraflar evlât edinme senedi tanzim edildikten sonra bağlanmışlardır. Bununla beraber akit, taraflar hakkında ancak tasdik kararından sonra hüküm ifade eder. Evlât edinmenin üçüncü şahıslara karşı dermeyan edilebilmesi için, evlâtlığın doğum yerindeki şahsî hal sicilline tescil edilmiş olması lâzımdır. Müellifler bu hükümleri tenkit ediyorlar. Taraflar arasında mevcut akdî bağın biricik faydası şu olabilirdi: taraflardan biri tasdikten önce caymak isterse öteki buna rağmen tasdiki isteyebilecektir. Fakat bu takdirde dahi mahkeme acaba evlât edinmeyi tasdik eder mi?

3 — *Evlât edinmenin feshi.* Fransız hukuku mahkeme kararıyla evlât edinmenin feshini kabul etmiştir. Feshi istemek hakkın evlât edine, ve evlâtlığa aittir. Bu hak, şahsî bir hak olup mirascılara intikal etmez ve tarafların alacaklıları tarafından istimal edilemez. Bununla beraber *légitimation adoptive* denilen evlât edinme şeklinde fesih caiz değildir (17).

Fransız kanununa göre 13 yaşından küçük olan evlâtlıklar için fesih memnudur.

Evlâtlık küçük, yani 13 - 21 yaşında ise fesih kim tarafından talep edilebilir? Kanun bu hususta sakittir. Müelliflere göre bu hak savcı tarafından kullanılamaz. Çünkü bu hususta hiç bir sarahat veya delâlet yoktur. 16 yaşını ikmal etmiş ise evlâtlığın bu hakkı bizzat istimal et-

(16) Planiol - Ripert - Boulanger: op. cit s. 558 N. 1615.

(17) Planiol - Ripert - Boulanger: op. cit s. 558 N. 1617.

mesi uygun görülür. 13 ile 16 yaş arasındaki evlâtlıklar için fesih dâvasının kim tarafından açılacağı meselesinde evlâtlığın ana ve babasına, olmadığı takdirde diğer hısımlarına bu salâhiyetin verilmesi muvafık bulunuyor.

Evlâtlığın feshinde takip edilecek usule gelince, fasih kararı savcının huzuru ile alelâde usulü muhakemeye göre yapılan duruşma sonunda verilir. Bu kararın gerekçeli olması lâzımdır. Yetkili mahkeme dâvalının ikametgâhı mahkemesidir. Verilen karar aleyhine her türlü kanun yoluna müracaat mümkündür. Kararın hüküm fıkrası ilân ve tescil olunur.

Fesih sebepleri nelerdir? Ağır sebeplerin varlığıdır. Evlâtlığın nan-körlüğü, veya evlât edinenin veya evlâtlığın haysiyetsiz bir hayat sürmesi ağır sebep sayılmıştır. Mahkeme bu hususta takdir hakkını haizdir

Feshin neticeleri şudur: Fesih, evlâtlık münasebetine istikbal için son verir (m. 367). Fesih hangi andan itibaren hüküm hasıl eder? Bu nokta kanunda gösterilmemiştir. Fesih kararı kesinleştikten sonra taraflar arasında, tescil edildikten sonra üçüncü şahıslar hakkında hüküm hasıl eder (18).

4 — *Evlât edinmenin hükümleri.* Evlâtlık kendi ailesi ile münasebetlerini ne dereceye kadar muhafaza eder? Bu hususta üç ihtimal vardır:

a — *Evlâtlığın ailesiyle münasebetini muhafaza etmesi hali:* Mahkemenin sarıh bir kararı olmadığı takdirde evlâtlık evlâtlığa girmekle kendi öz ailesinden çıkmaz. Evlâtlık ana ve babasına karşı aile hukukundan doğan bütün hak, vazifelerle mücehhez ve yüklüdür. Şu halde evlâtlık kendi ailesinde mirascıdır. Onlara karşı nafaka ile mükelleftir. Evlât edinenden nafaka alamazsa onlara müracaat edebilir. (M. 351, 355).

Evlâtlık ile evlât edinen arasındaki münasebetlere gelince: evlâtlık, evlât edinenin nesebi sahîh çocuğu durumunu alır. Onun mirascısı olur, onun adını alır, nafaka isteyebilir. Fakat evlât edinen evlâtlığın mirascısı olmaz. Diğer taraftan evlâtlık ile evlât edinenin hısımları arasında hiç bir münasebet teessüs etmez. Velâyet hakkı evlât edinene aittir (m. 351).

Evlât edinenin vefatı, hacredilmesi, veya gaipliği halinde velâyet hakkı kendiliğinden evlâtlığın usulüne avdet eder. Kötü muameleye ma-

(18) idem, ibidem s. 559 N. 1622

ruz bırakılan ve mânen terk edilen çocukların himayesine dair 15 kasım 1921 tarihli kanun gereğince evlât edinenden velâyet nez edilebilir. Bu suretle evlâtlık münasebetini feshetmeğe hacet kalmadan yani evlâtlığın miras vesair hakları mahfuz tutularak evlât edinmenin suiistimalleri önlenmiş olur.

b — Evlâtlığın kendi ailesiyle ilgisinin kesilmesi hali: Evlât edinmenin bu özel şekli, 29 temmuz 1939 tarihli décret - loi ile kabul edilmiştir. Gerçekten bir çocuk evlâtlığa alındıktan sonra bu çocuğun kıskaç veya paraya düşkün olan ana ve babasının ortaya çıkıp çocukla alâkadar olmaları çok ağır bir mahzur teşkil ediyordu. Evlât edinecekler bu yüzden nesebsiz çocukları tercih ediyorlardı. Fakat bu takdirde, paraya düşkün tabii babanın, yeni bir aile tarafından evlâtlığa alınan çocuk ile münasebet tesis etmek için onu tanıması mümkündü. İşte bu ihtiyaçlar evlâtlığın kendi ailesi ile ilgisini kesen bir evlâtlık tarzına müsaade edilmesini zarurî kılmıştır (19).

Bu şekil evlât edinme ancak 21 yaşındaki küçükler için caizdir. Evlât edinmenin bu tarzı sarahaten talep etmesi lâzımdır. Çocuğun ana ve babasının - eğer varsa - dinlenmesi şarttır. Muvafakatlari şart mıdır? Müelliflere göre evet (20). Yargıç kararında evlâtlığın kendi ailesi ile ilgisinin kesildiğini tasrihe mecburdur. Bu suretle nafaka ve miras hakkı zail olur. Evlât edinen vasiyet yolu ile bir vasi tayinine salâhiyetlidir.

Bu kabil evlâtlıkların sonradan tanınmaları da caiz değildir.

Bu tarz evlâtlık nesebi belli olan çocuklar için bir nevi mirastan (yani kendi öz ailesinin mirasından) iskat olmakla ittiham edilmiştir (21).

c — Evlât edinme yoluyla nesebi sahih çocuk alma (légitimation adoptive) (22). Bu tarz evlât edinme sahih bir nesebin bütün neticelerin hasıl eder. Çocuksuz karı kocalara, her bakımdan kendi çocukları duruma girecek bir evlâtlık almak imkânı verilmekle evlât edinmelerin artacağı umulduğu için 1939 reformunda bu yeni usul kabul edilmiştir.

Bu yeni tarz evlât edinmenin iki hususî şartı vardır: a) Evlât edenler ayrılık kararı verilmemiş iki eş olmalı ve birlikte evlât edinmelidirler, b) Evlâtlık beş yaşından küçük ve anası, babası belli olmıyan bir

(19) Planiol - Ripert - Boulanger: s. 562 N. 1632.

(20) idem: s. 563 N. 1633.

(21) idem: s. 563 N. 1636.

(22) idem: s. 563 N. 1637.

çocuk olmalıdır. Terk edilmiş, içtimaî muavenet müesseselerine alınmış çocuklar anası babası belli olmıyan çocuklar hükmündedir (m. 368). Çocuğu yetiştiren müessesenin veya kimsenin dinlenmesi de şarttır.

Evlâtlık, evlât edinenin ailesine girer. Şu kadar ki bu tarz evlât edinmenin evlât edinenin usul ve imtiyazlı civar hısımlarına karşı dermeyan edilebilmesi için onlarca malûm olması veya bu kimselerin evlâtlığa nesebi sahih bir çocuk muamelesi yapmış olmaları lâzımdır. (m. 370) (23), (24).

D — Alman Hukukunda Evlât Edinme :

Eski Alman hususî hukukunda evlât edinme rüuhim bir yer tutmuyordu. Prusya devletleri umumî kanunu kadın ve erkek için evlât edinme hakkını veriyor, bunun yanında bir de besleklik adını verebileceğimiz *Pflegekindschaftsvertrag* müessesesini tanıyordu.

Hayatta bu müesseseye rastlamak mümkündür. Bazan evlât edinme için gerekli şartlar bulunmaz yahut taraflar karşılıklı münasebetlerinde, hususiyle fesih hususunda daha serbest kalmak arzu ederler. O zaman evlât edinme yerine bu müesseseye baş vururlar. Alman medenî kanununu tadil eden tasarıda bu müessese tanzim edilmiş, fakat bu tasarı kanuniyet kazanmamıştır. (*Kipp - Wolff* s. 390).

1. Evlât edinmenin şartları :

a) Evlât edinen bakımından :

aa) Evlât edinenin nesebi sahih fûruu olmamak lâzımdır (m. 1741) Nesebi tashih edilmiş veya batıl evlenmeden doğan çocuklar da nesebi sahih çocuk hükmündedir. Evlâtlık nesebi sahih çocuk hükmünde olduğu halde 1743. madde evlâtlık üzerine evlâtlık alınabileceğini açıkça bildirmiştir.

Nesebi sahih olmayan bir çocuğun babası evlât edinebilir. Nesebi sahih olmayan bir çocuğun anası başka bir çocuğu evlât alamaz. Fakat kendi nesebi sahih olmayan çocuğunu evlât edinebilir. (*Kipp - Wolff* s. 391 de nesebi sahih olmayan çocuğun anasına karşı nesebi sahih çocuk durumunda bulunacağını beyan eden 1705. maddeyi buna mani olarak göstermektedir.)

(23) Planiol - Ripert - Boulanger evlât edinme bahsinde yapılan bu yenilikleri, bilhassa lég, adoptive'i tenkit etmektedir. N. 1642 - 1644.

(24) F. Aras, Lég. adoptive ibaresini (evlât edinme yoluyla tanıma) ile çeviriyor. Halbuki ne tanıma ne de tashih bahis mevzuudur.

bb) Evlât edinen 50 yaşını bitirmiş olmalıdır (m. 1744).

Bununla beraber evlât edinen reşit ise veya kazaî rüştünü istihsal etmişse bu yaş kaydından muaf tutulması mümkündür. (1745 fık 1). Evlât edinmeden sonra istihsal edilen muafiyet evlât edinmeyi muteber bir hale koyar. Muafiyet bahşeden, evlât edinenin mensup olduğu Land'dır. Son 1934 tadilatında bu selâhiyet bidayet mahkemesine verilmiştir. (m. 145 f. h, 3). Muayyen bir Land'a mensup olmayan bir Alman bu muafiyeti veren Alman Adliye Bakanlığıdır (1745 f. 2).

cc) Evlât edinen, evlâtlıktan en az 18 yaş büyük olmalıdır (M. 1744). Fakat yaş kaydından olduğu gibi yaş farkı şartından da aynı usul ile muafiyet istihsalı mümkündür (1745 f. 2, 3).

dd) Evlât edinen medenî hakları istimal ehliyeti mahdut ise kanunî temsilcisinin rıza veya icazeti ve vesayet mahkemesinin tasvibi lâzımdır. (1751 f. 1). Medenî hakları istimal ehliyetinden mahrum olan kimse evlât edinemez. Çünkü evlât edinenin bu akdi temsilci marifetiyle yapmasına cevaz yoktur. (M. 1750 f. 1).

ee) Evlât edinen evli ise eşinin muvafakatını istihsal etmesi lâzımdır (M. 1746). Eş muvafakatını evlât edinene, evlâtlığa, mukaveleyi tasdiğe yetkili mahkemeye bildirebilir (m. 1748).

Bu muvafakat, Alman medenî kanununun 183. maddesindeki kaidenin hilâfına olarak geriye alınamaz. (m. 1748). Bu muvafakat bir temsilci marifetiyle de verilemez. Bu muvafakat, mahkeme veya noterce tanzim edilen bir senetle tevsik edilmelidir (1748 f. 3).

Bu muvafakatın şarta veya bir müddete bağlı olmaması lâzımdır. Çünkü evlât edinme muamelesi de şarta veya müddete bağlanamaz (1748.)

Muvafakatı gerekli eşin medenî hakları istimal ehliyeti mahdut ise, kanunî temsilcinin muvafakatini almağa hacet yoktur (1748).

Muvafakatı gerekli eş medenî hakları istimal ehliyetinden mahrum ise, muvafakatine hacet yoktur. Zira iradesini beyan hususunda sürekli olarak imkânsızlık içinde bulunan veya meskeni uzun zamandan beri meçhul bulunan eşin muvafakatini almağa lüzum olmadığı kanunca kabul olunmuştur (m. 1746 f. 2.)

b) Evlâtlık bakımından şartlar :

aa) 21 yaşından küçük olan nesebi sahih bir çocuk, ancak ana ve babasının muvafakatiyle evlâtlığa alınabilir. (m. 1747). Diğer hususlar-

da evlât edinenin eşinin muvafakati için konmuş olan hükümler cari olur. (m. 1747 s. 1746 f. 2 ve yukarda II 5).

Kazaî rüşt, yirmi bir yaşın ikmali hükmünde sayılmaz.

bb) Evlâtlığa alınacak çocuk medenî hakları kullanma ehliyeti mahdut ise kanunî temsilcisinin rızası ve vesayet mahkemesinin tasvibi lâzımdır. (m. 1751 f. 2). Müelliflere göre bu muvafakat şarta bağlı tutulamaz. Fakat bu muvafakat evlât edinmenin muteber olması için gerekli diğer bütün şartlar henüz mevcut olmadan da verilebilir.

Evlâtlığa alınacak çocuk henüz 14 yaşında değilse kanunî temsilcisi evlât edinme akdini yapabilir. Bu takdirde vesayet mahkemesinin tasvibi lâzım gelir. (m. 1750 f. 1). Vesayet mahkemesi bu hususta bir karar vermezden önce *Gençlik Ofisi*'nin mütalâasını almalıdır. (Gençliği Koruma Kanunu m. 43 f. 1). Fakat bu hükme riayet olunmaması evlât edinmeyi hükümsüz kılmaz. Çocuk medenî hakları istimale ehliyetsiz ise, yani yedi yaşından küçük veya akıl hastası veya akıl hastalığı hasebiyle mahcur ise, aynı esas cari olur. Buna mukabil 14 yaşından büyük olan çocuk medenî hakları istimale ehil değilse akit yapılmaz. Çünkü evlât edinme akti, demin zikredilen hal müstesna bir temsilci marifetiyle yapılamaz. (1750 f. 1).

Vasi vesayeti altındaki kimseyi evlâtlığa almak isterse, vesayet vazifesi devam ettiği müddetçe vesayet makamı bu akdi tasvip edemez. Bir kimse daha önce kendi vesayeti altında bulunan birisini evlât edinmek isterse vesayeti zamanına ait hesapları vermeden ve vesayet altındaki kimsenin mallarının mevcudiyetini ispat etmeden vesayet mahkemesi evlât edinmeğe müsaade etmez.

Bir kimsenin mallarını idare etmek üzere tayin edilen bir kayyumun, o kimseyi veya daha önce mallarını idare ettiği kimseyi evlât edinmesi için de aynı esas caridir. (m. 1752).

cc) Evlâtlığa alınacak kimsenin eşinin muvafakati lâzımdır. Bu hususta evlât edinenin eşinin muvafakati münasebetiyle verilen izahlar caridir. Bak. yukarıda II 5. (m. 1746).

c.) *Nesebi sahih olmıyan çocuğun evlât edinilmesi :*

Bir kimse, ister kadın olsun ister erkek olsun, kendi nesebi sahih olmıyan çocuğunu evlât edinebilir.

d.) *Müşterek çocuğu evlât edinme :*

İki eş aynı çocuğu müştereken evlât edinebilir. (m. 1749). Karı kocadan biri ötekinin evlâtlığını evlât edinebilir. (m. 1749 f. 2). Bunun na-

ricinde bir evlâtlık, evlâtlık münasebeti devam ederken bir başkası tarafından evlâtlığa alınamaz. (m. 1750 f. h). Demek oluyor ki normal olarak bir evlâtlığın ikinci defa evlâtlığa alınabilmesi için ya evlâtlık münasebetinin feshedilmiş olması yahut ilk evlât edinenin ölmüş olması lâzımdır. Çünkü evlât edinenin sağ kalan hısımları ile evlât edinen arasında hiç bir hukukî münasebet yoktur. (m. 1763). Evlât edinen ile evlâtlık arasındaki hukukî münasebet ise evlât edinenin ölümü ile sona ermiştir.

III — Evlât edinme nasıl yapılır?

Evlât edinme, evlâtlık ile evlât edinen arasında yapılan bir akit ve bu akdin mahkemece tasdiki ile tekemmül eder. (m. 1741).

1 — Evlât edinme akdi :

a) Evlât edinme akdi mahkeme veya noter huzurunda yapılmalıdır ve her iki taraf aynı zamanda hazır bulunmalıdır. (m. 1750 f. 2). Alman medenî kanununun tadil projesinde (aynı zamanda hazır bulunma şartının) bertaraf edildiği görülüyor.

b) Evlât edinme akdi, temsilci marifetiyle yapılamaz. (m. 1750 f. 1). Yukarıda II 2 de gösterilen istisna, tabîî, mahfuzdur. (1750 f. 1).

c) Bu akit bir şarta veya müddete bağlı olarak akdedilemez. (m. 1742). Böyle bir şart ve mühlet akdi hükümsüz kılar. İki tarafın ileride bir evlât edinme akdi yapmak hususundaki vaatleri batıldır. (KIPP s. 395 N. 22 a).

d) Akit âdâba ve ahlâka aykırı olması hasebiyle batıl olabilir. Taraflar evlât edinmenin mahiyetine uygun bir aile rabitası kurmaktan ziyade sair menfaatler elde etmek amacını gütmek suretiyle bu müesseseyi kötüye kullanmaları mümkündür. Meselâ para mukabilinde bir isim elde etmek üzere evlât edinme yoluna gidildiği çok görülür. (Kipp, aynı sahife). Bu takdirde evlât edinme âdâba aykırı sayılır. Bununla beraber, taraflardan haddinden fazla bir idealistik de beklememelidir. Evlât edinme mukavelesinin âdâba aykırılığı sebebiyle batıl olması ile *muvazaa hali* şu noktada ayrılır: âdâba aykırılık halinde taraflar evlât edinmenin hukukî neticelerini gayri meşru maksatlar yüzünden ciddî surette istemekteler. Halbuki *muvazaa* halinde bu neticelerin ortaya çıkmaması veya bunlardan ancak bir kısmının bilhassa isim hakkının ortaya çıkması hususunda anlaşmışlardır. (Kipp, aynı sahife).

2 — Evlât edinme akdinin tasdiki selâhiyetli mahkemeye ait bir iştir. Vazifeli mahkeme bidayet mahkemesidir (ihtilâfsız kaza kanu-

nu m. 65). Yetkili yani selâhiyetli mahkeme, evlât edinenin akdin tasdikini talep ettiği veya mukaveleyi tanzim eden mahkeme veya notere akdin tanzimi için müracaat ettiği sırada ikametgâhının veya meskeninin kaza dairesi içinde bulunduğu bidayet mahkemesidir (ihtilâfsız kaza kanunu m. 66 f. I). Evlât edinen bir Alman olup da Almanya'da ne ikametgâhı ne de meskeni yoksa, yetkili mahkeme bu zatın - Almanya'daki son ikametgâhı mahkemesidir. Bu da yoksa salâhiyetli mahkeme evlât edinenin mensup olduğu Land adalet dairesince, aksi takdirde Alman adliye vekâletince tâyin olunur (ih. Kaza kanunu m. 66 f. 2).

a) Selâhiyetli mahkeme tarafların hizmet edip etmemesine bakarak akdi kendi serbest takdirine göre tasdike veya tasdikten imtinaa yetkili değildir. Bu mahkeme ancak evlât edinme için gerekli kanunî şartlardan birisinin eksik olduğu takdirde tasdikten imtina edebilir (1754 f. 2). Âkit caiz olmıyan hükümler ihtiva ettiği takdirde de böyledir (*Kipp* s. 396).

Mahkemenin tasdik talebini redde mütedair kararı aleyhine acele itiraz yoluna gidilebilir. Taraflardan her biri, tasdik talebinde bulunmamış olsa bile - bu yoldan faydalanabilir. İtiraz müddeti içinde hareket etmemek halinde eski hale getirmeğe, ihtiyatî tedbir karar verilmesine dair ahkâm burada uygulanmaz. Mahkemenin tasdik talebini kabule mütedair kararı aleyhine müracaat olunamaz (ihtilâfsız kaza Kanunu m. 68 f. 1).

b) Mahkemenin tasdik talebine müteallik kararı kesinleşince akit hükmünü kaybeder (1754 f. 2). Âkitler tasdik muamelesinin tekemmülünden önce âkitle bağlanırlar (m. 1754 f. 1). Fakat evlât edinme akdinin kendisi ancak tasdik ile hüküm hasıl eder. Tasdikten imtina kararı kesinleşince akit hükmünü kaybeder.

c) Evlât edinmenin muteber olması için gerekli kanunî şartlar eksik olduğu takdirde mahkemenin tasdik kararı ne dereceye kadar evlât edinmeğe sıhhat izafe eder?. Kanun diyor ki: Akdi tasdik ederken mahkemenin, evlât edinenin eşinin veya evlâtlığın baba veya anasının uzun bir zaman için iradesini beyan imkânsızlığı içinde bulunduğu veya meskeninin uzun zamandır bilinmediği hususunda yanlış bir kanaat beslemesi evlât edinmenin sıhhatına müessir olmaz (1756). Şu halde evlât edinenin sair kanunî şartlarının yokluğu tasdik kararıyla telâfi edilmez (*Kipp* s. 397). Demek ki şekil şartına riayet edilmemişse, veya evlâtlığın anasının veya babasının muvafakatı, ölmüş sanıldıkları için a-

linmamışsa (bu hal rıza beyanının istihsalindeki imkânsızlık veya meskensizlik hali ile aynı değildir), yahut taraflardan birisinin medenî hakları kullanma ehliyetinden mahrumiyeti akdin muteber surette teşekkülüne mâni ise yahut vesayet mahkemesinin tasvibi alınmamışsa veya nesebi sahih furuun mevcudiyeti unutulmuşsa yahut akit âdâba aykırı ise, mahkemenin tasdikine rağmen evlân edinme batıldır. Vesayet mahkemesinin tasvibi, mahkemenin tasdikine nazaran tamamıyla müstakil bir mahiyet arzeder. Çünkü vesayet mahkemesi evlât edinme akdinin elverişli olup olmadığını evlâtlık bakımından inceler, halbuki tasdik işini yapan mahkeme bu tetkiki yapmağa salâhiyetli değildir. (*Kipp* s. 397). Tasdik ile görevli mahkeme vesayet mahkemesinin tasvibi olup olmadığını arar, bu tasvibi hangi usul ile vasıl olduğunu tetkik edemez (*Kipp* s. 397).

Evlât edinen tasdik muamelesinden önce ölürse, akdin mahkemece tasdik ve tasvip edilebilmesi için mukavelenin tasdik edilmek üzere evlât edinen veya çocuk tarafından mukavelenin mahkemeye verilmiş veya evlât edinme akdinin mahkeme veya noterce tanzimi sırasında veya bundan sonra mahkeme veya noterce tanzimi sırasında veya bundan sonra mahkeme veya noter mukaveleyi tasvip edilmek üzere salâhiyetli mahkemeye göndermek ile tanzif edilmiş olması lâzımdır. Evlât edinenin ölümünden sonra tasdik edilen evlâtlık mukavelesi, evlât edinenin ölümünden önce yapılmış gibi hüküm hasıl eder (1753).

e) Evlât edinme akdinin tasdiki keyfiyeti, evlât edinene bildirilmekle hüküm hasıl eder (ihtilâfsız kaza kanunu m. 67 f 3). Mahkeme tasdik kararını tâdile yetkili değildir (aynı kanun madde 67 f. 3). Tasdik keyfiyeti vazifesiz bir mahkemece yapılmış ise batıldır. Salâhiyetsiz bir mahkemece yapılmışsa muteberdir (aynı kanun m. 7).

IV. Evlât Edinmenin neticeleri:

1 — Evlâtlık, evlât edinenin nesebi sahih çocuğu durumunu iktisap eder (m. 1757 f. I). İki eş tarafından müştereken evlâtlığa alınan veya önce bir eş, sonra öteki eş tarafından evlâtlığa alınan bir kimse, iki eşin de nesebi sahih müşterek çocuğu durumunu alır (1757 f. 2).

2 — Evlâtlık, evlât edinenin soyadını alır (1758 f. I). Evlâtlık yeni adına eski adını ekliyebilir. Fakat evlât edinme akdine bunu meneden bir kayıt konabilir (m. 1758 f. 2).

Evlenme sebebiyle başka bir soyadı almış olan bir kadın tarafından evlâtlığa alınan çocuk, kadının evlât edinmeden önce taşıdığı aile

adını alır (m. 1757 nin 2). fıkrasındaki hallerde evlâtlık evli kadının kocasının soyadını alır.

3 — Evlâtlık reşit değilse, evlât edinen - evlâtlığın mameleki üzerinde intifa hakkı da dahil olduğu halde - bütün salâhiyetleriyle birlikte velâyet hakkını iktisap eder. Karı koca tarafından evlâtlığa alınan bir çocuk üzerinde velâyet hakkını istimalde - tıpkı nesebi sahih çocuklar hakkında olduğu gibi - babanın takaddüm hakkı vardır. (m. 1757).

Evlât edinen evlâtlığının, velâyet hasebiyle - idaresine tevdi edilen malları hakkında masrafı kendisine ait olmak üzere bir müfredat defteri tutmak ve vesayet mahkemesine vermekle mükelleftir. Bu defterin doğruluğu ve tamam olduğu hakkında yazı ile teminat ita etmesi lâzımdır. Verilen defter kâfi değilse 1640 maddenin 1. fıkrası uygulanır.

Evlât edinen bu mükellefiyeti yerine getirmese vesayet mahkemesi çocuğun mallarını idare hakkını kendisinden nez' edebilir. Bu nezi kararı her zaman kaldırılabilir (m. 1760).

Evlâtlığın asıl ana ve babasının velâyet hakkına taallük eden tatil, nezi veya sair sona erme sebeplerinden birine istinaden evlât edinenin velâyet hakkı tamamıyla veya kısmen tatil veya nez' edilebilir. Bu sebeplerin hususlû halinde evlât edinme münasebeti sona ermez. Nitekim çocuğun asıl ana babasının velâyet hakkı tatil veya nez' edilmekle çocuk onun evlâdı olmaktan çıkmaz.

4 — Evlâtlık, evlât edinenin nesebi sahih çocuğu imiş gibi onun mirasçısı olur. Buna mukabil evlât edinme akdiyle evlât edinen evlâtlığın mirasçısı olmaz (m. 1757).

5 — Nafaka mükellefiyeti bakımından şu yolda bir tefrik yapmak lâzımdır:

a) Evlât edinen kendi öz çocuğu imiş gibi evlâtlığa karşı nafaka ile mükelleftir. Çocuğun nafaka ile mükellef hısımlarının nafaka mükellefiyeti evlât edinme ile sona ermez, ancak tâli bir nafaka borcu mahiyetini alır. Yani evlât edinenin nafaka mükellefiyeti onların nafaka mükellefiyetine takaddüm eder (m. 1766).

b) Evlâtlık, nesebi sahih çocuk olmak itibariyle evlât edinene karşı nafaka ile mükelleftir.

6 — Evlâtlığın fûruu evlât edinmenin şumulüne dahildir. Bunlar evlâtlık hakkında cari ölçü ve şekil dahilinde evlât edinenin fûruu o-

lurlar (m. 1762). Fakat evlâtlığın evlât edinme sırasında mevcut fûruu ile bunların sonradan hasıl olacak fûruu hakkında bu esasın cari olabilmesi için evlâtlık akdinin mukavele sırasında mevcut çocuklarla da yapılmış olması lâzımdır (m. 1762). Bu mukavele evlât edinme akdinden sonra da olabilir (*Kipp* s. 401). Görülüyor ki evlât edinme bir dereceye kadar torun edinme akdi mahiyetini de alıyor.

7 — Evlât edinme evlâtlıkla evlât edinenin hısımları arasında bir hukukî bağ kurmaz (m. 1763). Evlât edinenin eşi, evlâtlığın sıhrî hısımları olamaz. (m. 1763). Evlâtlıkla evlât edinenin hısımları arasında miras cereyan etmez. Söylemeğe hacet yok ki evlât edinenin hısımları evlât edinmeden dolayısıyla müteessir olurlar. Çünkü evlâtlık mirasçı olarak araya girer.

8 — Evlâtlıkla kendi hısımları arasındaki münasebet evlât edinme ile haleldar olmaz (m. 1767). Evlât edinen evlâtlığın eşinin sıhrî hısımları olmaz (m. 1763). Ancak bu bapta bazı istisnalar vardır:

a) Evlât edinen tarafından ihraz edildiği için çocuğun ana ve babası evlâtlık üzerinde velâyet hakkını kaybederler. m, 1765 f. 1. Nesebi sahih olmıyan çocuğun anası evlâtlığa verdiği çocuğa bakmak mükellefiyetinden kurtulur. M. 1765. Evlâtlığın öz ana babasının kendi öz çocukları ile şahsî münasebet idame ettirmek hakkı mahfuz değildir. Böyle bir hakkın zımnî olarak mahfuz tutulduğu kabul edilemez. Bununla beraber hal icabına göre her türlü şahsî münasebetten menedilmeleri bir hakkın suiistimali mahiyetini alabilir. Bu takdirde vesayet mahkemesinin müdahalesi istenebilir (*Kipp* s. 402).

b) Evlât edinenin, evlâtlığa ve onun evlât edinmenin şumulüne tabi çocuklarına karşı infak ve iâşe mükellefiyeti vardır. Bu mükellefiyet evlâtlığın öz babasının nafaka mükellefiyetine takaddüm eder. Ancak nesebi sahih olmıyan çocuğun babasının nafaka mükellefiyeti-ne takaddüm edemez. Mamafih evlâtlığın öz ana babasının nafaka mükellefiyeti bakidir. Fakat evlâtlık da kendi fûruuna karşı nafaka ile mükelleftir. Ve bu mükellefiyet fûruunun doğrudan doğruya usulü olması itibariyle evlât edinenin mükellefiyetine takaddüm eder (m. 1706 f. 2). Bilmukabele evlâtlığa karşı fûruun nafaka mükellefiyeti evlâtlığın usulünün, yani evlât edinenin nafaka mükellefiyetine takaddüm eder. (m. 1606 f. 1). Yani evlât edinenin nafaka mükellefiyetinin evlâtlığın bütün hısımlarının nafaka mükellefiyetine takaddüm edeceği-

ni ifade eden 1766 maddenin 1. fıkrası hükmü buraya şamil değildir (*Kipp* s. 402).

c) Evlât edinenin velâyet hakkı sona erdiği veya medenî haklarını kullanma ehliyetini kaybettiği veya velâyet hakkını kullanmak imkânından uzun zamandanberi fiilen mahrum olduğu vesâyet mahkemesince tesbit edildiği takdirde - meselâ - evlât edinenin aczi sebebiyle - nafaka mükellefiyeti evlâtlığın öz anasına babasına terettüp ediyorsa bunlar çocuğun nafakasını temin etmek ve çocuğun şahsına ihtimam eylemek hususundaki hak ve borçlarını yeniden iktisap ederler. Ancak evlâtlığı temsil hakkını ihraz edemezler (m. 1765). Bir vasi tâyini icap eder.

9 — Evlâtlık akdinde, evlâtlığın evlât edinenden miras alamıyacağı kaydı konabilir (m. 1767). Evlâtlığın asıl anasının babasının mirasından dahi feragat mukavelesiyle vazgeçebileceği düşünülürse bu hükmü makul görmek icabeder (*Kipp* s. 402). Evlât edinenin, evlâtlığın mameleki üzerinde velâyetten mütevellit kanunî intifa hakkı da bertaraf edilebilir (m. 1767 f. 1). Bu halde velâyet hakkı sahibinin kendi öz çocuğunun mamelekenden istifade etmek hakkından feragat etmesine tekabül eder. Fakat bu iki hükmün haricinde evlât edinmeye kanunen izafe ettiği neticeler mukaveleyle tebdil edilemez (m. 1767 f. 2).

Demek oluyor ki taraflar yalnız kendi arzu ettikleri hukukî neticeleri doğurmak üzere, meselâ yalnız evlâtlığa evlât edinenin soyadını kazandıracak evlât edinme akdini yapamazlar. Bu maalde kayıtları ihtiva eden bir âkit tarafların karşılıklı iradesine rağmen kanunî neticeleriyle birlikte bir evlâtlık akdi sayılmaz. Taraflar harice karşı bilhassa akdi tasdik edecek mahkemeye karşı ortada muteber bir akit varmış gibi hareket etmiş olsalar dahi, batıl sayılır. Bu takdirde taraflar muvazaalı, binnetice batıl bir evlât edinme akdi yapmış olurlar. Bu da gösteriyor ki ortada muteber bir evlât edinme akdi yoksa mahkemenin tasdik kararı evlâtlık hukukî münasebetini tevhit edemez.

Evlâtlık akdinin mahkeme veya noter önünde yapılması da muvazaa sebebiyle akdin iptaline mâni değildir.

Evlâtlığın dinî terbiyesinin kanunî kaidelere göre cereyan etmiyeceği, evlâtlığın mameleki üzerinde evlât edinenin kanunen haiz olduğu idare hakkına malik olmayacağı gibi şartlar da konamaz. Bu gibi şartları ihtiva eden evlâtlık akdinin - tereddüt halinde - tamamının batıl sayılması lâzımdır, bu gibi akitler tasdik olunamazlar (*Kipp* s. 403).

EVLÂT EDİNME

Evlâtlık akdi, evlât edinen kimseyi evlâtlığın mirascısı haline koyamaz. Lâkin evlâtlık, vasiyet veya miras mukavelesi yapmak ehliyetini haiz ise evlât edineni mirascı nasbedebilir. Miras mukavelesi evlâtlık mukavelesine merbut olabilir (bak m. 2277). Mirasçı nasbı keyfiyetinin, evlâtlık mukavelesinin hâkimce tasdiki şartına bağlanması caizdir.

V. Evlâd edinme münasebetinin sona ermesi, (irade bozukluğu. iptal. Evlât edinmenin feshi).

1 — Taraflardan birisinin zihnî kayıt altında yaptığı evlâtlık mukavelesi, diğer taraf gizli tutulan zihnî kayda vakıf değilse, muteberdir. Muvazaalı evlât edinme batıldır.

Evlât edinme bağıtı alelâde bir hukukî muamelenin iptalini mucip sebeplerden dolayı iptal olunabilir. Bunun gibi, evlât edinenin veya evlâtlığın eşinin veya evlâtlığın anasının muvafakati da kabili iptaldir. İptal keyfiyeti umumiyetle genel hükümlere göre cereyan eder. İptal kararı makale şamildir. Evlâtlık mukavelesinin mahkemece tasdik edilmiş olması haizi tesir değildir.

Evlât edinmenin iptali bahsinde bazı hususî hükümler cari olur: Nisbî butlan dâvası bir temsilci marifetiyle açılmaz. Henüz 14 yaşını doldurmamış olan evlâtlığın bu akdi feshettirmesi için gerekli dâva ve sayet mahkemesinin tasvibi ile kanunî temsilcisi tarafından açılabilir. Medenî hakları kullanma ehliyeti mahdut kimse kanunî temsilcisinin ve vesyet mahkemesinin muvafakati ile bir dâva açabilir.

2 — Evlât edinme mukavelesi bir zaman ile tahdit edilemezse de tarafların yapacakları ve mahkemenin tasdik edeceği bir akitle feshedilebilir.

a) Evlâtlık akdinin feshi ile evlâtlık ve evlât edinen arasında bir akit yapılmış olması lâzımdır. Evlâtlık akdinin şümulüne dahil fûruu varsa bunlarında fesih akdine iştirâk etmesi lâzımdır (m. 1768). Karı koca tarafından müstereken evlâtlığa alınan veya bir eşin evlâtlığı olup öteki eş tarafından evlâtlığa alınan bir çocuğun evlâtlık akdi feshedilirken öteki eşin muvafakati lâzımdır.

b) Evlâtlık ölürse, öteki ilgililer kendi aralarında mevcut hukukî münasebeti bir akitle feshedebilirler (1769).

c) Eşler tarafından evlâtlığa alınmış olan bir çocuk mevcutsa, eşlerden birisinin ölümü üzerine öteki eş evlâtlık ve fûruu ile kendisi arasındaki evlâtlık münasebetini feshedebilir, fakat kendisi ile bu kimse-

lerden bir kısmı arasındaki münasebeti çözemez. Eğer eşlerden biri ötekinin öz çocuğunu evlât edinmişse evlât edinen eşin ölümü ile öteki eş evlâtlık münasebetini feshedebilir m. 1769 f. 2.

Evlâtlık akdinin feshi hakkındaki mukavele evlât edinme akdinin tâbi olduğu şekle, şart ve müddete bağlı olmama, temsilin cereyan etmemesi, kanunî temsilcinin muvafakati, vesayet mahkemesinin tasvihi, mahkemenin tasdiki ve nisbî butlan hususunda keza aynı prensiplere tâbidir.

d. Evlâtlık münasebeti feshedilince evlâtlık ve onun evlât edinme akdine tâbi fûruu evlât edinenin adını taşımak hakkını kaybederler. m. 1772. Lâkin her iki eş tarafından birlikte (müştereken) evlâtlığı alınan bir çocuk bakımından evlâtlık münasebeti eşlerden birisinin vefatı ile sona erdiği takdirde bu hüküm tabiî cari olmaz. m. 1772.

Evlâtlık akdi feshedilince evlât edinen ile evlâtlık ve onun (evlâtlık akdinin şumulüne giren) fûruu arasındaki bütün hukukî münasebetler ortadan kalkar. Evlâtlığın öz ana babasının velâyet hakkı yeniden doğmaz. Bu takdirde yukarıda evlât edinmenin neticeleri bahsinde N. VIII 3 altında verdiğimiz izahat cari olur.

e — Evlât edinenle evlâtlık ve onun fûruu arasında evlenme mâni teessüs eder. Bu mâni evlâtlık münasebeti devam ettiği müddetçe bâkidir. Fakat bu manie rağmen evlenme vâki olursa evlenme muteberdir, evlâtlık ortadan kalkar m. 1771. Evlilik batıl ise evlâtlık kendiliğinden teessüs etmez.

3 — *Evlât edinmenin mahkeme kararı ile feshi:*

Alman medenî kanununun aile hukuku hükümlerinin tâdil ve itmamı ve uyruksuzların (haymatlosların) hukukî durumu hakkında çıkarılan 12 Nisan 1938 tarihli kanunun 5. maddesi evlâtlık münasebetinin mahkeme kararı ile feshi imkânını da vermiştir. Bu hususta konan kaideler şu suretle hülâsa edilebilir:

a) Evlât edinenin veya evlâtlığın şahsında evlâtlık münasebetinin idamesini ahlâkî bakımından artık haklı göstermiyecek mühim sebepler hadis olursa evlât edinmek suretiyle kurulan hukukî münasebetler vâki talep üzerine mahkemece verilecek bir kararla feshedilebilir (sözü geçen kanunun 12 f. 1).

Karı koca tarafından birlikte evlâtlığa alınan bir çocuk hakkında fesih sebebi yalnız eşlerden biri şahsında hadis olursa evlâtlık münasebeti öteki eş hakkında da fesholunabilir.

Fesih keyfiyeti, evlâtlığın evlât edinme münasebetinin şumulüne dahil olan fûruuna karşı da hüküm hasıl eder.

b) Evlâtlığın feshi talebi, fesih kararı vermeğe yetkili mahkemenin bulunduğu yerin tâbi olduğu yüksek dereceli idarî makamca yapılabilir. Bu makam evlâtlık münasebetinin feshinde ancak müstacel bir genel menfaat bulunduğu takdirde fesih talebinde bulunacaktır.

Evlât edinen fesih sebebi evlâtlığın şahsında hadis ise fesih talebinde bulunabilir.

Fesih sebebi evlât edinenin şahsında hadis olursa evlâtlık fesih talebinde bulunabilir. Evlâtlığın ölümünden sonra, evlâtlığın fûruundan olup da evlâtlık münasebetinin şumulü içinde kalan kimseler fesih talebinde bulunabilirler.

Fesih talebi geri alınabilir.

c) Fesih talebi bir temsilci marifetiyle yapılamaz.

On dört yaşını ikmal etmiş küçüklerle medenî hakları kullanma ehliyeti mahdut kimselerin fesih talebinde bulunması veya bu talebi geri alabilmeleri için kanunî temsilcilerinin muvafakatından başka vesayet mahkemesinin de tasvibi lâzımdır. On dört yaşını bitirmemiş küçüklerle medenî hakları kullanma ehliyeti olmıyan kimselerin kanunî temsilcileri bu kimseler için fesih talebinde bulunabilir. Ancak bu hususta vesayet mahkemesinin muvafakatini almaları lâzımdır. Fesih talebine hakkı olup da kanunî temsilcisi evlât edinen kimse olan evlâtlığa bir kayyım tâyin olunur.

Bu kanuna göre yüksek dereceli idarî makamı İçişleri Bakanlığı tâyin eder (Adı geçen kanun No. 14).

d) Evlât edinen, evlâtlık fesih sebebi evlât edinenin şahsında ise ve evlâtlık ölmüşse evlâtlığın evlât edinmenin şumulüne tâbi fûruu ancak karşı taraf hayatta bulunduğu müddetçe feshi talep edebilir. Fesih talebinde bulunulduktan sonra; evlâtlık geride evlât edinmenin şumulüne dahil fûru bırakmaksızın vefat ederse fesih talebi geri alınmış sayılır. Evlâtlık bu vasfı taşıyan fûru bırakmışsa fesih dâvası kendi lehine veya aleyhine devam eder.

Fesih talebi yapıldıktan sonra evlât edinen vefat ederse, fesih dâvası, evlâtlık münasebetinin feshi halinde evlât edinenin kanunî mirasçısı olacak kimseler lehine veya aleyhine devam eder. Fesih talebi evlât edinen tarafından yapılmış idi ise, kendisinin ölümünden sonra ev-

lâtlığın dahi evlât edinmenin tesirine maruz fûru bırakmaksızın vefatı halinde de aynı hüküm caridir.

Yüksek dereceli idarî makam evlât edinenin ölümünden sonra fesih talebinde bulunabilir. Aynı makamın evlâtlığın ölümünden sonra fesih talep edebilmesi için evlâtlığın, evlât edinmenin şümulüne dahil fûru bırakmış olması lâzımdır.

e) Evlât edinme akdini tasdike yetkili bidayet mahkemesi fesih talebi hakkında karar verir. Evlât edinme mukavelesi Almanya dışın- da bir mahkeme tarafından tasdik edilmişse fesih talebi hakkında karar vermeğe yetkili mahkeme Berlin bidayet mahkemesidir.

Bu yetkili mahkeme işi, mühim sebeplerden dolayı daha müsait durumda bulunan bir başka mahkemeye devredebilir. Ne evlât edinen, ne de evlâtlığın ikametgâh veya meskeni bu yetkili mahkemenin kaza çevresi içinde değilse bu devir mecburidir. Mahkemeler devir hususunda uyuşamazlarsa ihtilâfsız kaza işleri hakkındaki kanunun 46. maddesinin 2. fıkrasındaki hükümler kıyas yoluyla tatbik olunur (sözü geçen kanun tilâfsız kaza mesailindendir. (Sözü geçen kanun N. 17).

f) Mahkemenin evlât edinme münasebetini feshe mütedair işler ihtilâfsız kaza mesailindendir. (Sözü geçen kanun N. 17).

Evlât edinenin, evlâtlığın veya bir fûruun fesih talebi yüksek dereceli idarî makama tabliğ olunur. Talep hakkında bir karar verilmezden önce, kendisine evlât edinmenin veya neticelerinin şamil olduğu bütün kimselerle eşleri dinlenmelidir. Bu kimselerden birinin medenî hakları kullanma ehliyeti mefkut veya bu ehliyeti mahdut ise yerine kanunî temsilcisi dinlenmelidir. Çocuk henüz 21 yaşında değilse kendi öz ana babasının da dinlenmesi lâzımgelir. Bahis mevzuu dinlenme imkânsız ise bundan vazgeçilebilir. (Adı geçen kanun N. 18).

g) Mahkemece verilen karar aleyhine acele itiraz yoluna gidilebilir.

Acele itiraz yoluna temsilci marifetiyle müracaat edilemez. Küçükler, medenî hakları mahdut veya mefkut olanların acele itiraz yoluna baş vurabilmeleri fesih talebi hakkındaki hükümlere tâbidir. (Sözü geçen kanun N. 19).

Evlâtlığın ölümünden sonra yapılan fesih talebi üzerine evlâtlık münasebeti fesih edilmiş olursa bu fesih kararı aleyhine, evlâtlığın feshin şümulüne maruz kalan fûruunun şikâyet hakkı vardır. Fesih ta-

lebi reddolunmuşsa ancak fesih talebinde bulunmuş olan fûru bu ret kararı aleyhine acele itiraz yoluna gidebilir.

Yüksek dereceli idarî makam, fesih talebini redde dair her karar aleyhine acele itiraz yoluna gidebilir. Bu makam acele itiraz yoluna gidebilmek için evlâtlığın feshinde müstacel bir genel menfaat olmalıdır (N. 20).

h) Fesih kararı bu karar aleyhine itiraz hakkı olanların hepsine karşı kesinleştikten sonra hüküm hasıl eder.

Evlât edinme feshedilince, evlâtlık ve evlât edinmenin tesirlerine maruz fûruu, evlât edinenin adını taşımak hakkını kaybederler. Evlâtlığın eski aile adını alırlar. Karı koca tarafından müştereken evlât edinme halinde eşlerden yalnız birisi aleyhine feshe karar verilirse bu hüküm cari olmaz.

Evlât edinen fesih talebinin yapılmasından sonra ölürse, fesih kararı miras hukuku bakımından, evlât edinenin ölümünden önce kesinleşmiş gibi hüküm hasıl eder.